

T.C.
ADANA ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ HASTANESİ
ÇEVRE YÖNETİM BİRİMİ

ATIK YÖNETİMİ BİLGİ NOTU

Hazırlayan: Çevre Y. Müh. Tarık UZUNLULAR

1. EĞİTİMİN AMACI

Hastanemiz faaliyetleri sonucu oluşan atıkların, çevreye ve insan sağlığına zarar vermeden türüne ve özelliklerine göre kaynağında ayrıştırılması, sağlık kuruluşu içinde taşınması, geçici depolanması hususlarında personeli bilgilendirmektir.

2. ATIKLARIN KAYNAĞINDA AYRIŞTIRILMASININ GEREKÇESİ

25 Ocak 2017 tarih ve 29959 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nin 10'uncu maddesinin birinci fıkrasında "*Tıbbi atıklar, başta doktor, hemşire, ebe, veteriner, diş hekimi, laboratuvar teknik elemanı olmak üzere ilgili sağlık personeli tarafından oluşumları sırasında kaynağında diğer atıklar ile karıştırılmadan ayrı olarak biriktirilir. Toplama ekipmanı, atığın niteliğine uygun ve atığın olduğu kaynağa en yakın noktada bulundurulur. Tıbbi atıklar hiçbir suretle belediye atıkları, ambalaj atıkları, tehlikeli atıklar ve benzeri diğer atıklar ile karıştırılmaz*" hükmü gereği, atıklar oluştukları noktada türüne göre ayrıştırılmaktadır.

Hastanemizde oluşan atıkların kaynağında ayrıştırılmasına yönelik atık toplama / biriktirme ekipmanları atık oluşum noktalarında bulunmaktadır. Ayrıca bu ekipmanların yer aldığı alanlarda atıkların kaynağında ayrıştırılmasına yönelik ilgili bilgilendirici & uyarıcı broşürler mevcuttur.

3. SAĞLIK KURULUŞLARINDA OLUŞAN ATIKLARIN SINIFLANDIRILMASI

3.1. Evsel Atıklar

3.1.1. Genel Atıklar

- ❖ Evlerden, bahçe, park ve piknik alanları gibi halka açık yerlerden, endüstriyel içeriklere sahip atık oluşturmayan işyerlerinden atılan ambalaj, tıbbi, tehlikeli ve zararlı atık kavramına girmeyen atıklardır.
- ❖ Genel atıklar, idari birimlerin (bürolar, ambar ve atölyeler, bahçivanlık hizmetleri, mutfak ve yemekhaneler) rutin faaliyetleri sonucu oluşan atıklar
- ❖ Temizlik hizmetleri sonucu oluşan atıklar, süprüntüler, lavabo atıkları
- ❖ Enfeksiyonu önlemek amacı ile toplanmaları ve bertarafı özel işleme tabi olmayan, enfeksiyon içermeyen atıklar (örneğin sargılar, vücut alçıkları, tek kullanımlık giysiler, alt bezleri)

3.1.2. Ambalaj Atıkları

- ❖ Ürünlerin tüketiciye sunumu için kullanılan ve ürünün kullanılmasından sonra oluşan; geri dönüşümü, geri kazanımı, tekrar kullanımı mümkün olan atıklardır.
- ❖ Enfeksiyon yapıcı etkenlerle ve tehlikeli maddelerle kontamine olmamış; cam, kâğıt / karton, plastik, metal, kompozit, ahşap ambalaj atıkları vb.

3.2. **Tıbbi Atıklar:** Sağlık kuruluşlarından kaynaklanan enfeksiyon yapıcı atıkları, kesici-delici atıkları ve patolojik atıkları ifade eder.

3.2.1. **Enfeksiyon Yapıcı Atıklar:** Enfeksiyon yapıcı etkenleri taşıdığı bilinen veya taşıması muhtemel atıklardır.

- ❖ Başta kan ve kan ürünleri olmak üzere her türlü vücut sıvısı
- ❖ İnsan dokuları, organları, anatomik parçaları, otopsi materyali, plasenta, fetüs ve diğer patolojik materyal
- ❖ Bu tür materyal ile bulaşmış eldiven, örtü, çarşaf, bandaj, flaster, tamponlar, eküvyon ve benzeri atıklar
- ❖ Karantina altındaki hastaların vücut çıkartılarını
- ❖ İzole hasta ve odasından çıkan tüm atıkları
- ❖ Enfeksiyon yapıcı ajanların laboratuvar kültürlerini ve kültür stokları
- ❖ Enfekte hayvanlara ve çıkartılarına temas etmiş her türlü malzeme
- ❖ Veterinerlik hizmetlerinden kaynaklanan atıklar

3.2.2. Kesici ve Delici Atıklar

- ❖ Enjektör ve diğer tüm tıbbi girişim iğneleri
- ❖ Lanset, kapiller tüp, bisturi, bıçak, serum seti iğnesi
- ❖ Cerrahi suture iğneleri, biyopsi iğneleri, intraket
- ❖ Kırık cam, ampul, lam-lamel, kırılmış cam tüp ve petri kapları gibi batma, delme, sıyrık ve yaralanmalara neden olabilecek atıklar

3.2.3. Patolojik Atıklar

- ❖ Cerrahi girişim, otopsi, anatomi veya patoloji çalışması sonucu ortaya çıkan dokular
- ❖ Organlar
- ❖ Vücut parçaları
- ❖ Vücut sıvıları
- ❖ Fetüs

3.3. **Tehlikeli Atıklar:** Gerek miktarı, konsantrasyonu ve gerekse fiziksel ve kimyasal özellikleri nedeni ile uygunsuz depolanması, uygunsuz bertaraf edilmesi, uygunsuz taşınması ya da başka türlü idare edilmesi halinde insan ve çevre sağlığını tehdit eden atıklardır.

3.3.1. **Tehlikeli Hastane Kimyasalları:** Tanı ve deneysel çalışmalar sonucu çıkan; katı, sıvı ve gazlardan oluşan atıklardır.

- ❖ Laboratuvar cihaz atıkları (IHC, vb.)
- ❖ Boyama sonucu oluşan atıklar
- ❖ Alkol, ksilol, formaldehit, fotografik kimyasallar, solventler, organik ve inorganik kimyasallar, vb.

3.3.2. **Iskarta Organik / İnorganik Kimyasallar:** Miadı dolmuş, bozulmuş organik / inorganik özelliğe sahip kimyasal atıklardır.

3.3.3. **Farmasötik Atıklar:** Miadı dolmuş veya bozulmuş ilaçlar, aşı ve serum gibi atıklardır.

3.3.3.1. **Tehlikesiz İlaç Atıkları:** Eczaneye iadesi mümkün olmayan, miadı dolmuş veya bozulmuş ilaçlar, aşı ve serum gibi atıklardır.

3.3.3.2. **Sitotoksik ve Sitostatik İlaçlar:** Kanser tedavisinde kullanılan hücre öldürücü (sitotoksik) ve hücre çoğalmasını durdurucu (sitostatik) ilaçlar ile bu ilaçların hazırlanmasında kullanılan her türlü ekipman ve koruyucu malzemelerdir.

3.3.4. **Hepa Filtreler**

3.3.5. **Floresan Lambalar**

3.3.6. **Basıncılı Kaplar**

3.3.7. **Atık Pil ve Aküler**

3.3.8. **Bitkisel Atık Yağlar ve Madeni Yağlar**

3.4. **Radyoaktif Atıklar:** Radyoterapi veya laboratuvar araştırmaları sonrası ortaya çıkan atıklardır. Bu atıklar TAEK mevzuatlarına uygun olarak yönetilir.

- ❖ Radyoaktif maddeler
- ❖ Radyoaktif maddeler ile kontamine olmuş paketler
- ❖ Cam malzemeler ve absorban kâğıtlar
- ❖ Radyoterapi gören hastaların idrarları ve vücut çıktıları

4. ATIKLARIN KAYNAĞINDA AYRIŞTIRILMASINDA KULLANILACAK EKİPMANLAR

Atık Türü	Atık Biriktirme Ekipmanı	Görsel
Genel Atıklar (Bk. 3.1.1.)	Siyah renkli evsel atık poşeti	
Ambalaj Atıkları (Bk. 3.1.2.)	Mavi renkli ambalaj atığı poşeti	
Enfeksiyon Yapıcı Atıklar (Bk. 3.2.1.)	Kırmızı renkli tıbbi atık poşeti	
Kesici - Delici Atıklar (Bk. 3.2.2.)	Sarı renkli kesici – delici atık kutusu	
Patolojik Atıklar (Bk. 3.2.3.)	Kırmızı renkli ağız kapaklı – çemberli patolojik atık varili	
Tehlikeli Hastane Kimyasalları (Bk. 3.3.1.) Bitkisel Atık Yağlar ve Madeni Yağlar	Üzerinde tanımlayıcı atık etiketi bulunan, Mavi renkli ağız kapaklı – çemberli tehlikeli atık varili	
Tehlikesiz İlaç Atıkları (Bk. 3.3.3.1)	Üzerinde "ATIK İLAÇ" etiketi bulunan, ilaç türüne uygun karton – plastik biriktirme kutuları	
Sitotoksik ve Sitostatik İlaçlar (Bk. 3.3.3.2.) (Tehlikeli İlaç Atıkları)	Sarı renkli tehlikeli atık poşeti	
Atık Pil ve Aküler	Atık pil kutusu	
İskarta Organik / İnorganik Kimyasallar Hepa Filtreler Floresan Lambalar Basınçlı Kaplar	Orijinal ambalajında	-

5. İLGİLİ DOKÜMANLAR

Detaylı bilgi için ilgili dokümanlara Kalite Yönetim Sistemi üzerinden ve "balcalikys.cu.edu.tr" web adresinden erişilmektedir.

- ❖ AY.TL.01 - Atık Yönetimi Talimatı
- ❖ AY.PL.02 - Sıvı Atık Yönetim Planı